

Słowo wstępu

Arnold Kłonczyński | Prorektor ds. studenckich Uniwersytetu Gdańskiego

Jednym z warunków rozwoju naukowego jest dyskusja nad nowatorsko formułowanymi hipotezami, doбором właściwej metodologii oraz oceną osiągniętych wyników. Jest to możliwe tylko wówczas, gdy rezultaty podejmowanych projektów badawczych będą publikowane, przez co mają szansę dotrzeć do szerszego grona osób reprezentujących daną dyscyplinę naukową. Niezmiennie najpopularniejszym sposobem opisanie wyników badań są czasopisma naukowe – zarówno powstające w tradycyjnej wersji drukowanej, jak również elektroniczne.

Współczesne uniwersytety nawiązują do tradycji średniowiecznego *studium generale*, który stanowił autonomiczną korporację profesorów i studentów. Obecnie coraz więcej uwagi przywiązuje się do kształcenia nowych kadr naukowych i dostrzegania wśród studentów i doktorantów kandydatów na przyszłych samodzielnych badaczy. Nie jest to realne bez rzeczywistego wprowadzenia młodych naukowców w tajniki warsztatu naukowego. To zadanie, które stoi przed wszystkimi jednostkami naukowo-badawczymi, a jego realizacja jest możliwa między innymi poprzez stworzenie forum, jakim jest nowoczesne, interdyscyplinarne pismo naukowe, którego pierwszy numer trzymacie Państwo w rękach.

Tradycja pism naukowych tworzonych przez studentów i doktorantów w Polsce jest długa. W okresie międzywojennym powstawały głównie pisma społeczno-polityczne, określane jako zaangażowane w organizację społeczności akademickiej wokół wspólnej idei, na przykład socjalistycznej lub narodowej. Zadaniem takich pism była integracja środowiska studenckiego i możliwość publikowania tekstów dotyczących aktualnej sytuacji w kraju. Niektóre z nich reprezentowały ambicje literackie lub artystyczne, stając się pierwszym forum, na którym mogli pokazać swoje umiejętności młodzi publicyści, często związani ze stronnictwami politycznymi

lub organizacjami o charakterze społecznym, politycznym czy narodowościowym. W 1929 roku w II Rzeczypospolitej wydawano 25 takich pism, co było pokaźną liczbą wobec 290 czasopism studenckich ukazujących się na światowych uczelniach (Gomoliszek 2011: 13).

Po drugiej wojnie światowej nastąpiło stopniowe odrodzenie życia studenckiego i wzrosło znaczenie czasopism tworzonych przez studentów i skierowanych do własnego środowiska. Jak podają niektóre źródła, pierwszym takim pismem był „Akademik”, który wychodził od jesieni 1945 roku w Warszawie. Warto dodać, że przez kilka miesięcy redaktorem naczelnym pisma był Olgierd Budrewicz¹. Pismo posiadało zarówno dział literacki, jak i naukowy i umożliwiała publikację wyników własnych prac badawczych młodym adeptom nauki, głównie z zakresu historii, literaturoznawstwa i historii sztuki. Wraz z odradzaniem się życia naukowego w powojennej Polsce rosła liczba czasopism studenckich. Podobnie jak w okresie międzywojennym – większość była zaangażowana politycznie, z tą różnicą, że po 1945 roku stopniowo eliminowano pisma powiązane z poglądami stojącymi w sprzeczności z obowiązującą wykładnią marksistowską.

Również na Wybrzeżu zaczęły powstawać czasopisma studenckie. Pierwsze pisma były dodatkami do prasy codziennej. Od 1946 roku takim dodatkiem do „Gazety Morskiej” był dwutygodnik „Akademik na Wybrzeżu” (Jarmołowicz 2016: 8) oraz publikowany co tydzień „Bałtycki Przegląd Akademicki”, dodatek do „Dziennika Bałtyckiego” (Kowalski 1975: 21). Nie miały one charakteru naukowego, raczej informowały o wydarzeniach związanych z odradzającym się życiem studenckim i bieżącymi problemami związanymi z organizacją nauki i pokonywaniem trudności materialnych, często utrudniających naukę studentom. Pierwszym pismem o ambicjach naukowych był „Politechnik”, który był wydawany w Warszawie, a od 1946 roku miał ekspozyturę w Trójmieście (Kowalski 1975: 21). Obok praktycznych informacji dla studentów oraz materiałów związanych z życiem wyższych uczelni technicznych niektóre z prezentowanych artykułów były niewątpliwie naukowe.

Na Uniwersytecie Gdańskim, który powstał w 1970 roku, jako pierwsi teksty naukowe zaczęli publikować poloniści zrzeszeni w Kole Naukowym Polonistów UG przy współpracy ze Związkiem Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, Gdańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk i Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury w Gdańsku. Pismo pierwotnie zatytułowane „Studenckie Próby Literackie” często zmieniało nazwę. Najbardziej znane było pod szyldem „Litteraria”. Szybko stało się miejscem, w którym publikowali między innymi Anna Czekanowicz, Marek Bieńkowski, Aleksander Jurewicz, Władysław Zawistowski i inni późniejsi znakomici twórcy. Naukowy charakter pisma nadawały teksty krytycznoliterackie między innymi Stefana Chwina, Stanisława Esdena-Tempskiego i wielu innych. Należy jednak podkreślić, że dominowały pisma o profilu społeczno-politycznym i artystycznym. Było tak zarówno w latach siedemdziesiątych,

¹ Olgierd Budrewicz (1923–2011) – znakomity polski dziennikarz, podróżnik, pisarz, fotografik i scenarzysta. Autor kilkudziesięciu książek o tematyce podróżniczej i varsavianistycznej.

gdy ukazywało się na przykład pismo studentów UG „Bulaj”, jak również w następnej dekadzie, gdy – obok drukowanych oficjalnie – powstawały pisma związane z drugim, opozycyjnym obiegiem wydawniczym.

Po 1989 roku stopniowo powstawały periodyki studenckie o coraz wyraźniej określonym charakterze naukowym. Był to przejaw większych ambicji naukowych studentów, nowych możliwości wydawniczych i coraz bardziej inspirującej opieki naukowej ze strony pracowników, którzy dostrzegali potencjał badawczy swoich podopiecznych. Współcześnie studenckie pisma naukowe tworzone są przez samych studentów i doktorantów, ale kierowane do całego środowiska naukowego. Mają nie tylko prezentować wyniki badań, lecz również wskazywać nowe pola badawcze, kształtować dojrzałych naukowców i promować osiągnięcia młodych badaczy w Polsce i za granicą. Jestem przekonany, że nowo utworzone pismo „Progress” spełni wszystkie te cele oraz stanie się trwałym i prestiżowym forum utrzymującym wysoki poziom naukowy.

Literatura

Gomoliszek J., 2011, *Uniwersyteckie pisma studenckie w Polsce w latach 1945–1989*, Toruń: Dom Wydawniczy Duet.

Jarmołowicz B., 2016, *Popularne czasopiśmiennictwo morskie – ważny komponent świadomości morskiej społeczności polskiego*, cz. 1, „Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego”, R. 10, cz. 1.

Kowalski J., 1975, *Gdańsk. Czasopisma studenckie [w:] Czasopisma studenckie w Polsce (1945–1970)*, red. A.K. Waśkiewicz, Warszawa: Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich.